

Тарасова Н.А.

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Вступ. Однією з умов повноцінної інтеграції України в сучасну європейську правову систему є наявність ефективної системи забезпечення населення соціальним захистом. Як переконає світовий досвід, одним з важливих індикаторів стану економіки країн з ринковою економікою є рівень розвитку страхування, у т.ч. особистого та особливо страхування здоров'я і життя [3]. Рівень розвитку національного ринку страхування життя є індикатором рівня розвитку суспільства, ефективності проведення економічних програм, спрямованих на зміну економічних відносин у суспільстві. Також страхування життя є одним з основних інструментів системи соціального захисту та соціального забезпечення населення [1]. Тому ми вважаємо потрібним розглянути сучасний стан страхування життя в Україні та виявити чинники, які заважають його подальшому розвитку. Дослідженням цієї проблеми займаються такі вітчизняні вчені, як О. Слюсаренко, С.Перелома, О. Шевченко.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження стану ринку страхування життя в Україні та розробка напрямків його покращання. Для досягнення даної мети в роботі вирішувались наступні задачі:

- проаналізувано становлення та сучасний стан страхування життя в Україні;
- обґрунтовано шляхи вдосконалення страхування життя.

Методи, які використовувались при написанні статті: аналіз і синтез (зроблені висновки про стан страхування життя в Україні), графічні прийоми (для ілюстрації статистичної інформації).

Результати. Розглянемо основні тенденції розвитку ринку страхування життя в Україні. З прийняттям законодавчої бази і впровадженням податкових пільг цей сектор в останні роки почав активно розвиватися, що сприяє створенню нових компаній. За останні чотири роки кількість компаній по страхування життя збільшилася з 17 у 2001 році до 45 у 2004 році. Якщо в 2001 році на страхування життя приходилося 4,55 загальної кількості операторів, то вже в 2004 році – 13,2%. При цьому здійснювали діяльність лише 25, чи 55, 6% зареєстрованих компаній по страхуванню життя.

Для українського ринку страхування життя найбільш прийнятною організаційно-правовою формою є акціонерна. Суспільств взаємного страхування в Україні немає. Збільшення кількості товариств із додатковою відповідальністю за останні роки пов'язано з більш ліберальним законодавством у відношенні цієї організаційно-правової форми, у т.ч. відсутністю вимоги реєстрації в ДКЦПФР (табл.1)

Табл. 1. Розподіл компаній страхування життя в залежності від організаційно-правової форми за 2000–2004 рр.

Показники	2000р.	2001р.	2002р.	2003р.	2004р.
Акціонерні товариства (закриті і відкриті)	17	19	22	28	40
Товариства з додатковою відповідальністю	0	0	0	2	5
Разом	17	19	22	30	45

За даними Держфінпослуг

Ринок страхування життя в основному зосереджений у столиці і промислових центрах. Зокрема, на кінець 2004 року у Києві працювали 32 страхові компанії, Харкові – 4, Дніпропетровську, Запорозжж і Одесі – по 2. У західному регіоні невелика кількість страховиків пов'язана з відсутністю в ньому великих промислових підприємств, також дуже низькою платоспроможністю населення (табл.2). Таким чином, більш 70% страховиків, що активно працюють у сфері страхування життя, знаходяться в Києві, при цьому їхня питома вага в надходженнях страхових платежів складає близько 90%. Однак, необхідно додавати зусилля, щоб регіони також мали широкий вибір різних страхових програм по страхуванню життя.

Табл. 2. Страхові компанії по страхуванню життя в територіальному розрізі за період з 2000 по 2004 рік.

Регіони	2000р.		2001р.		2002р.		2003р.		2004р.	
	од.	%	од.	%	од.	%	од.	%	од.	%
Центральний	11	64,7	12	63,2	14	63,6	19	63,3	32	71,1
Східний	3	17,6	4	21	5	22,7	7	23,3	7	15,6
Південний	2	11,8	2	10,5	2	9,1	3	10	4	8,9
Західний	1	5,9	1	5,3	1	4,6	1	3,3	2	4,4
Разом	17	100	19	100	22	100	30	100	45	100

За даними Держфінпослуг

У 2000 році зазначену негативну тенденцію вдалося подолати, перш за все за рахунок виходу на ринок страхування життя нових компаній, які розпочали практичну діяльність у цій галузі. Починаючи з 2000 року абсолютна величина страхових платежів зі страхування життя почала стрімко зростати (табл.3). Однак, його частка у ВВП як і раніше складає менш чим 1 %.

Надходження валових страхових платежів по страхуванню життя за 2004 рік склали близько 186,9 млн. грн. Експерти вважають, що більш ніж двократний ріст платежів у порівнянні з 2003 роком (72,9 млн.грн.) пов'язаний з підвищенням купівельної спроможності населення, розвитком іпотеки, формуванням середнього класу і деяких переваг програм страхування у порівнянні з іншими видами забезпечення.

Табл. 3. Динаміка розвитку страхування життя в Україні за період з 2000 по 2004 рр.

Показники по роках	2000р.	2001р.	2002р.	2003р.	2004р.	2004 к 2000 в %
Страхові премії, млн.грн.	10,1	15,7	23,9	72,9	186,9	1850,4
Страхові виплати, млн.грн.	9,2	4,8	2,7	2,6	11,8	128,26
Рівень виплат (співвідношення виплат до платежів), %	91,1	30,6	11,3	3,6	6,3	6,9
Сформовані страхові резерви, млн.грн.	20,4	15,9	24,9	50,8	161,9	792,62

За даними Держфінпослуг

Страхові виплати за 2004 рік становили 11,8 млн. грн., що на 9,2 млн. грн. більше, ніж у попередньому році (табл.3). Збільшення обсягу страхових виплат, за період з 2000 по 2004 рік здійснилося на 2,6 млн.грн., темп росту становив 128,26%. Показником, що характеризує ефективність страхування є показник – рівень виплат. Найвищий рівень виплат був у 1996 році і складав 125% потім він поступово почав падати до 92% в 2000 році (рис.1). З цього періоду показник співвідношення страхових виплат к страховим платежам почав стрімко падати до 3,6% в 2003 році. За період з 2003 до 2004 року цей показник збільшився всього на 2,7 %.

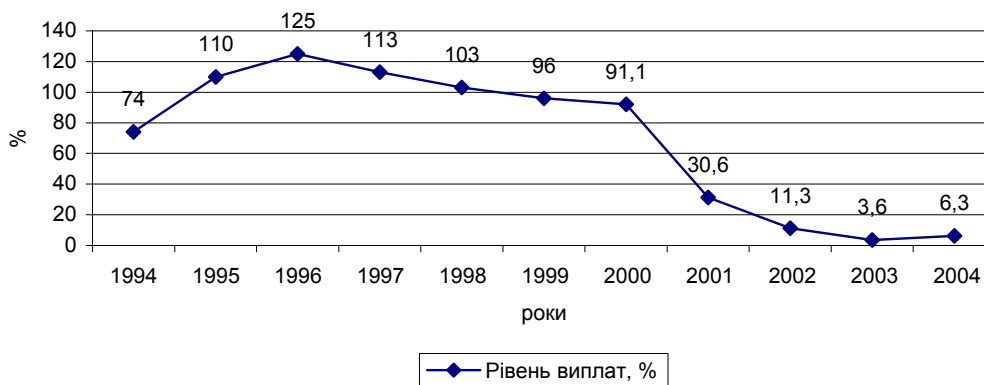

Рис. 1. Рівень страхових виплат по страхуванню життя за 1994-2004 рр.

На кінець 2004 року в Україні діяли близько 4,2 млн. договорів страхування життя (табл.4). Переважно це договори страхування життя, укладені ще до 1996 року. Кількість договорів страхування в 2004 році знизилася у порівнянні з 2000 роком на 1271468 од. Проте позитивним, є фактор збільшення розміру страхового платежу на одного громадянина, темп росту цього показника за період з 2000 по 2004 рр. становив 1990%.

У компаній-лідерів кількість застрахованих громадян на 31 грудня 2004 року склало 259812 осіб., чи 0,5% загальної кількості населення України (близько 47,6 млн. осіб.) [2].

Табл. 4. Укладання договорів страхування життя із населенням за 2000–2004 рр.

Показники	2000р.	2001р.	2002р.	2003р.	2004р.	2004 к 2000 в %
Кількість договорів страхування, од.	5491358	4791048	4458034	4217452	4219890	76,84
Середній розмір страхового платежу, грн.	1,83	3,28	5,36	17,29	44,30	2420,7
Розмір страхового платежу на одного громадянина	0,20	0,33	0,51	1,57	3,98	1990

Розрахунки страхового рейтингу «Insurance TOP» за даними Мінфіну і Держфінпослуг.

У цілому, намітився незначний ріст, страхування життя в Україні. Це пов'язано з підйомом економічного добробуту населення, а також з інтенсивною роботою компаній по страхуванню життя, створених в останні 3 роки, що використовують сучасні форми і методи продажів страхових послуг. Незважаючи на це, є проблеми, які на наш погляд заважають розвитку страхування життя в Україні:

- негативна історія страхування життя в Україні в пострадянський період;
- нестабільність політичної ситуації;
- відсутність надійних інвестиційних інструментів, а також відсутність гарантій збереження вкладених коштів;
- зміни в соціальній сфері, що у силу своєї невизначеності в даний час стримують розвиток страхування життя;
- інфляція, нестійкість національної валюти;
- відсутність вільних коштів у підприємств і населення;
- низька страхова культура населення, страхових посередників і деяких страховиків;
- суперечливе страхове законодавство;
- несприятливе податкове законодавство;

- недостатня ємкість страхового ринку.
- Для того щоб вивести страхування життя з кризового стану необхідно здійснити ряд наступних мiр:
 - законодавче врегулювання питань захисту заощаджень громадян по довгостроковому страхуванню життя і пенсійному страхуванню;
 - використання полісу по страхуванню життя як заставу при одержанні кредитів під покупку квартир, автомобілів, побутової техніки тощо;
 - укладання договорів із наданням можливості страхувальнику вибору напрямків інвестування резервів.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що незважаючи на позитивні зрушення які здійснилися в останні роки, галузь страхування життя в Україні треба серйозно реформувати, враховуючи її теперішній стан, а також соціальне значення та притаманний цій галузі потужний інвестиційний потенціал. Перспективи ринку страхування життя залежатимуть не тільки від кількісного чи якісного складу ринку, а й від подальшого розвитку законодавчої бази, що регулює страховий бізнес, а також від створення сприятливої системи оподаткування компаній та інституту страхових посередників.

Джерела та література

1. Віктор Адамович Реформування галузі страхування життя в Україні – вимога часу, потреба суспільства, завдання влади// Страхова справа. – 2002. – №3. – С. 72–74
2. Гоцуляк С.А., Залетов А.Н., Перетяжко А.И., Шевченко В.И. Страховое дело в Украине: состояние, тенденции, перспективы. – К.: Международная агенция «BeeZone», 2005. – 416 с.
3. Залетов А.Н. Страхование в Украине. Под ред. О.А.Слюсаренко.-К.: Международная агенция «Bee-Zone», 2002. – 452 с.

Усков И.В

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА НА ПРИМЕРЕ КРЫМСКОЙ ДИРЕКЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНЫХ ПЕРЕВОЗОК

Обладая высокой мобильностью грузоперевозок, многофункциональностью и доступностью железная дорога Украины в настоящий момент приобретает всё большее значение.

На её долю приходится до 80% грузоперевозок, и 70% пассажироперевозок.

На основании ежегодно публикуемой финансовой отчётности [1] установлено, что железная дорога получает значительную прибыль по многим направлениям своей деятельности, в частности по грузоперевозкам, подсобно-вспомогательной, инвестиционной деятельности.

Однако в ходе изучения отчётности обнаружено снижение некоторых важных финансовых и нефинансовых показателей. По некоторым направлениям деятельности, таким как, например, пассажироперевозки, установлено снижение их объема, отмечен прогон полупустых составов за определённые периоды времени.

Это может быть обусловлено множеством внешних и внутренних факторов, которые можно определить в результате проведения диагностики предприятия.

Цель исследования: Разработать теоретические и практические предложения по повышению финансовой устойчивости предприятий железнодорожного транспорта на примере Крымской Дирекции железнодорожных перевозок.

Для достижения поставленной цели необходимо решить комплекс взаимосвязанных задач:

- Изучить основные отчётные документы, касающиеся финансово-хозяйственной деятельности Дирекции.

- Проанализировать основные финансовые и производственные показатели характеризующие деятельность предприятия.

- Внедрить комплекс мероприятий направленного на повышения финансового потенциала Крымской Дирекции железнодорожных перевозок.

Проблемами повышения показателей финансово-хозяйственной деятельности предприятий железнодорожного транспорта Украины посвящено достаточное количество научных работ. В частности данной проблематикой занимались такие учёные как: Кирдина О.Г, Мукминова Т.А, Гаевская Л.Н, Креймер В.Ю, Дёмина С. Р и другие.

Большинство их трудов посвящено повышению эффективности отдельных направлений и показателей деятельности предприятий железнодорожного транспорта в целом.

Так в исследованиях Гаевской Л.Н осуществлён выбор методов прогнозирования и дана количественная оценка основных объёмных и качественных показателей железной дороги до 2015 года. А также произведён комплексный анализ активной части производственного потенциала и предложены методические подходы по оценки производственных фондов и капитальных вложений.

В работах Кирдиной О.Г проанализированы и предложены мероприятия по повышению управления расходами на предприятиях железнодорожного транспорта.

В трудах Мукминовой Т.А произведены исследования экономической конкуренции на железнодорожном транспорте. Проанализирована финансово-экономическая деятельность и предложены пути совершенствования управления структурными подразделениями железной дороги.

Наша статья посвящена более детализированному анализу основных направлений и показателей деятельности Крымской Дирекции железнодорожных перевозок.

Большое внимание уделено изменению отдельных финансовых показателей связан-